
TURUN KAUPUNKISEUDUN KUNTAYHTYMÄN TIEDONHALLINTAMALLIN JA ASIAKIRJAJULKISUUSKUVAUKSEN PERIAATTEET

Sisällys

1. Johdanto.....	2
2. Tiedonhallintamallin rakenne ja sisältö	3
2.1. Toimintaprosessit.....	4
2.2. Tietovarannot ja tietoaineistot	4
2.3. Tietojärjestelmät ja niiden väliset yhteydet	5
2.4. Tietoturvallisuustoimenpiteet	5
3. Muutosvaikutusten arviointi	6
4. Asiakirjajulkisuuskuvaukset.....	6

1. Johdanto

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 906/2019 2 §:

Tiedonhallinnalla tarkoitetaan viranomaisen tehtävien hoidossa tai sen muussa toiminnassa syntyviin tarpeisiin perustuvia toimia ja tietoturvallisuustoimenpiteitä viranomaisen tietoaaineistojen, niiden käsittelyvaiheiden ja tietoaaineistoihin sisältyvien tietojen hallinnoimiseksi riippumatta tietoaaineistojen tallentamistavasta ja muista käsittelytavoista.

Tiedonhallintalaissa on säädetty tiedonhallintayksikön velvollisuudeksi laatia ja ylläpitää tiedonhallintamallia. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä on tiedonhallintalaissa tarkoitettu tiedonhallintayksikkö.

Tiedonhallintamalli on kuvaus tiedonhallintayksikössä toimivien viranomaisten tehtävien hoidossa toteutettavasta tiedonhallinnasta. Tiedonhallintamallin avulla:

- toteutetaan tiedonsaantia koskevia oikeuksia ja rajoituksia,
- vähennetään moninkertaista tietojenkeruuta,
- toteutetaan tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteen toimivuutta, sekä
- ylläpidetään tietoturvallisuutta.

Tiedonhallintamallin laadinta ei ole kertaluontoinen velvoite, vaan tiedonhallintamallia on ylläpidettävä aina, kun tiedonhallinnassa tapahtuu muutoksia, jotka vaikuttavat sen sisältöön. Tiedonhallintamalli on organisaation sisäinen määräys siitä, miten tiedonhallinta ja tietojenkäsittely on toteutettava käsiteltäessä tietoaaineistoja. Tiedonhallintamallin ylläpitovastuu on tiedonhallintayksiköllä, eikä sitä voi ulkoistaa yksityiselle taholle.

2. Tiedonhallintamallin rakenne ja sisältö

Tiedonhallintamalliin on tiedonhallintalain 5 §:n 2 momentin mukaan sisällettävä vähintään tiedot:

- toimintaprosesseista,
- tietovarannoista,
- tietoaineistoista,
- tietojärjestelmistä ja
- tietoturvaluustoimenpiteistä.

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän tiedonhallintamallin rakenne perustuu tiedonhallintalautakunnan antamaan suositukseen (2024:22, valtiovarainministeriön julkaisuja) ja sen liitteenä olevaan mallitaulukkoon.

Tiedonhallintamallin sisältö	Välilehdet	Kuvaus taulukon välilehden tarkoituksesta
Prosessit	1. Toimintaprosessit	Välilehdellä kuvataan tiedonhallintayksikön tehtäviä ja palveluja toteuttavat prosessit, prosessista vastaavat viranomaiset, prosessin sidokset muihin prosesseihin sekä prosessissa käytettävät tietovarannot ja tietojärjestelmät
Tietovarannot	2a. Tietovarannot	Välilehdellä kuvataan tietovarannot ja niiden käyttötarkoitukset, tietovarantojen vastuuviranomaiset, tietovarannossa ylläpidettävät tiedot sekä tietojen säilytysajat
	2b. Henkilötietojen käsittely	Välilehdellä kuvataan tietosuoja-asetuksen 30 artiklan tiedot (seloste käsittelytoimista)
	2c. Tietojen luovuttaminen	Välilehdellä kuvataan tietojen luovuttaminen tietovarannosta sekä tietovarannon tietojen ylläpito tietolähteittäin
	2d. Arkistointi tai tuhoaminen	Välilehdellä kuvataan tiedot tietovarannoissa ylläpidettävien tietojen arkistoinnista tai tuhoamisesta.
	2e. Tietovarantojen tietoturvaluus	Välilehdellä kuvataan tietovarannon tietojen turvaamisessa käytetyt tietoturvaluustoimenpiteet
Tietojärjestelmät	3a. Tietojärjestelmät	Välilehdellä kuvataan tietojärjestelmät, tietojärjestelmän vastuuviranomaiset sekä tietojärjestelmän liittymät toimintaprosesseihin ja tietovarantoihin
	3b. Tietojärjestelmien väliset liittymät	Välilehdellä kuvataan tietojärjestelmien väliset liittymät sekä liittymässä käytetty tiedonsiirtotapa
	3c. Tietojärjestelmien tietoturvaluus	Välilehdellä kuvataan tietojärjestelmän turvaamisessa käytetyt tietoturvaluustoimenpiteet

Kuva 1. Tiedonhallintalautakunnan antaman suosituksen mukainen taulukkorakenne tiedonhallintamallille.

2.1. Toimintaprosessit

Tiedonhallintamalliin kuvattavat toimintaprosessit muodostuvat viranomaisten tehtävistä ja niihin liittyvien palvelujen toteuttamisesta. Turun kaupunkiseudun tiedonhallintamalliin kuvataan toimintaprosesseista:

- kuvaava nimi ja tarkoitus,
- prosessista vastaava viranomainen sekä
- prosessin sidokset muihin prosesseihin.

Tiedonhallintamallissa kuvatut prosessit perustuvat kuntayhtymän toimintaan ja elävät toiminnan muuttuessa ja tiedonhallintamallia päivitettäessä.

Toimintaprosesseja ovat esimerkiksi:

- Päätöksenteon prosessi
- Asianhallintaprosessi
- Strategiaprosessi
- Taloussuunnitteluprosessi
- Kirjanpito prosessi
- Hankintaprosessi
- Palvelussuhdeprosessi
- Palkanmaksuprosessi
- Viestintäprosessi
- Tapahtumaprosessi
- Tietojärjestelmäprosessi
- Tarkastustoimen prosessi

2.2. Tietovarannot ja tietoaineistot

Tietovarannolla tarkoitetaan viranomaisen tehtävien hoidossa tai muussa toiminnassa käytettäviä tietoaineistoja sisältävää kokonaisuutta, jota käsitellään tietojärjestelmien avulla tai manuaalisesti. Tietoaineistolla tarkoitetaan asiakirjoista ja muista vastaavista tiedosta muodostuvaa tiettyyn viranomaisen tehtävään tai palveluun liittyvää tietokokonaisuutta. (2 §, 906/2019) Kuntayhtymän prosessien käyttämä, keräämä ja tuottama tieto muodostuu tai kertyy tietovarantoihin, joita tiedonhallintayksikkö hallinnoi.

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän tiedonhallintamallissa kuvataan tietovarannoista tiedot:

- tietovarannon nimikkeestä
- tietovarannon käyttötarkoituksesta

- tietovarannon vastaavasta viranomaisesta
- tietovarantoon sisältyvistä tietoineistoista
- tietovarannon sidoksista toimintaprosesseihin ja tietojärjestelmiin
- tietojen luovutuskohdeista
- tietojen säilytysajoista

Tiedonhallintamallin pohjalta laaditaan tiedonohjaussuunnitelma, jossa määritellään tietoineistojen tarkemmat tiedot mm. tietoineistojen säilytysajoista, arkistoon siirtämisestä, arkistointitavasta ja arkistopaikasta tai tuhoamisesta.

2.3. Tietojärjestelmät ja niiden väliset yhteydet

Tietojärjestelmät kuvataan tiedonhallintamallissa, jotta voidaan tunnistaa ja kuvata myös tietojärjestelmien ylläpitoon liittyvät vastuut ja tuotantorakenteet.

Tietojärjestelmien kuvaamisella edistetään tietojärjestelmien yhteentoimivuutta ja kehittämistä, sekä tietoturvaluuteen liittyvien velvoitteiden ja julkisuusperiaatteen toteutumista. Tietojärjestelmien osalta Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän tiedonhallintamalliin kuvataan:

- tietojärjestelmän nimike ja käyttötarkoitus,
- tietojärjestelmästä vastaava viranomainen,
- tietojärjestelmän liittymät muihin tietojärjestelmiin ja liittymissä käytettävät tiedonsiirtotavat.

2.4. Tietoturvaluustoimenpiteet

Tietoturvaluustoimenpiteiden kuvaamisen tavoitteena on, että viranomaiset suunnittelevat ennakkoon, millä tavoin tietoturvaluus toteutetaan ja mitä menettelyitä tietojenkäsittelyn, tietojärjestelmien ja tietoineistojen turvaamiseksi on toteutettu tai aiotaan toteuttaa, ja miten ne ovat vastuutettu.

Tiedonhallinnassa tulee noudattaa tiedonhallintalain 4 luvussa määriteltyjä tietoturvaluuden vähimmäisvaatimuksia.

Henkilötietojen käsittelyn osalta tulee lisäksi noudattaa tietosuoja-asetuksen vaatimuksia (EU 2016/679).

3. Muutosvaikutusten arviointi

Tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentissa säädetään muutosvaikutusten arvioinnista. Suunniteltaessa tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavia olennaisia hallinnollisia tai toiminnallisia uudistuksia, tai tietojärjestelmän käyttöönottoa tiedonhallintayksikössä on arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset suhteessa tiedonhallinnan vastuisiin sekä tiedonhallintalaissa säädettyihin:

- tietoturvallisuusvaatimuksiin ja -toimenpiteisiin,
- tietoaineistojen muodostumista ja luovutustapaa koskeviin vaatimuksiin,
- asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan vaatimuksiin sekä
- muualla laissa säädettyihin asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon, suojaan ja tiedonsaantioikeuksiin.

Lisäksi muutosvaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon tietovarantojen yhteentoimivuus sekä niiden hyödynnettävyys tietoaineistoja muodostettaessa ja käytettäessä.

4. Asiakirjajulkisuuskuvauk

Tiedonhallintalaissa säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta ylläpitää kuvausta sen hallinnoimista tietovarannoista ja asiarekisteristä. Kuvaus tehdään asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi ja sen tarkoitus on auttaa kansalaista kohdistamaan tietopyyntönsä. Asiakirjajulkisuuskuvauksen laadinnassa hyödynnetään tiedonhallintamallia. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän asiakirjajulkisuuskuvaukseen sisällytetään tiedot:

- tietojärjestelmistä, jotka sisältävät asiarekisteriin kuuluvia tai palvelujen tiedonhallintaan kuuluvia tietoja.
- asiarekisterin tai tietojärjestelmän sisältämien tietojen antamisesta päättävästä viranomaisesta ja sen yhteystiedoista tiedonsaantia koskevan pyynnön esittämiseksi.
- tietojärjestelmien sisältämistä tietoaineistoista tietoryhmittäin.
- hakutekijöistä, joilla asiakirjoja on mahdollista hakea teknisesti viranomaisen asiarekisteristä tai tietojärjestelmistä.
- tietoaineistojen saatavuudesta avoimesti teknisen rajapinnan avulla.

Asiakirjajulkisuuskuvauk julkaistaan Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän verkkosivuilla.